Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: ”Johannes Ewalds samlede skrifter”, i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 95. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353512002688/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

have nogen Indflydelse paa vor Fornuft og vore Handlinger — Men skrive de ikke paa Vers — Ja saa læse vi dem ikke, uden om Aftenen Klokken Elleve, naar vi ere for muntre — Pope er en Mester af det første Slags, og ingen kan negte ham at han jo har al den Magt over Hjertet og Forstanden som en Mester i DigteKunsten bør have; men med det jeg kalder Klogskab har han intet at bestille — Hans Regler er maaskee for almindelige, til at de skulde kunde anvendes, og gandske sikkert til at de skulde være tilstrækkelige i det borgerlige Liv — Om en Engel af en fremmed Region, vilde spørge mig om hvad Mennisket var for et Dyr, da vilde jeg flye ham Popes Forsøg i Hænderne, og han skulde baade være fornøyed og have Aarsag til at være det — Men om min Broder spurgte mig derom, vilde jeg sige, gaae i et Verts-
6v Huus eller paa Torvet og see dem! — Jeg nævner || Gellert, og betrækker mig paa det jeg har sagt om Pope —

Satyr-Skriverne komme allerede min Hensigt et stærkt Skrit nærmere — De skildre os de Mennisker, som vi har at omgaaes med — Men der er dog altid meget Karrikatur meget overdrevent i deres Portraiter, og de synes meer at være skildrede for at lees af, end for at kjendes — De maadelige i denne Kunst fortjener ikke at nævnes — Dens gamle Mestere, Lucian, Horats, Juvenalis og Persius har den alting Forandrende Tid gjort ubrugelige — Af de nyere synes den store Despreaux mig at være for bitter til at troes, og Swift for mørk til at forstaaes, uden at tale om, at den sidste er alt for Engelsk, til at være af nogen betydelig Nytte for andre, end for Engelskmænd — Jeg kunde sige at la Brujeres Karakterer ere for personlige til at komme tiere end engang for i Verden; og jeg kunde blive ved at udøve en Art af svag Hævn, over alle disse store Mænd hvis Kald det har været at laste deres Med-Mennisker — Men det er nok, at

de alle har skrevet for langt fra vor Tid og fra vort Land, til at kunde lære os at kjende vore Danske, om man og turde haabe, at de Danske vilde lære at kjende dem — De som jeg egentlig har tænkt paa, da jeg nævnede Satyrskriverne, og sagde det om dem, som jeg sagde før, kan derfor ingen være uden den ulignelige Rabner og vor Holberg — Begge har skrevet vore Tider og vor Egn nær nok, til at kjende en stor Deel af os, og til at gjøre os kjendelige — Men uden at tale om, at den sidstes beste Arbeide i dette Fag, er for mørkt og emblematisk, til at alle de, som bør kjende Mennisker, || enten 77 vilde, eller kunde udstudere det; uden at beraabe mig paa det jeg før erindrede, at begge ere for vittige og maaskee for spottende, til altid at være sande, og at undgaae Satyrens almindelige Feyl, den at fornøye meer end at nytte; vil jeg kun sige, at de langtfra ikke har udtømt en Materie, som i sig selv er og altid vil blive uudtømmelig —

Comoedien og Romanen vil jeg forbeholde mig, at tale om ved en anden Leylighed — Her vil jeg kun anmærke, at begge komme mit Maal nærmere end Satyren, den første fordi den bringer os Gjenstandene nærmere under Øynene, og den sidste fordi den interesserer os meer derfor; men begge har tillige den Feyl tilfælles dermed, at de maae overdrive deres Billeder, Comoedien for at faae os til at lee, og Romanen for at afnøde os Forundring — I forbigaaende sagt, naar jeg taler om Romaner, meener jeg kun Cervantes, Fielding, Sterne og til Nød Prevot — Alle de øvrige bidrage for lidet til den Kunst at kjende Mennisker, til at jeg burde nævne dem her; og selv den udødelige Richardson, den største blant dem alle, saa mægtig som han er over Hjertet, gjør os lidet eller intet klogere; thi han lærer os saavit jeg veed ikke at kjende en, som vi kunde komme til at omgaaes med —

Jeg holder for at vi best lære at kjende Menni-